

Jos Goossens ziet aandacht voor bodem beloond

'Telen is nu weer leuk'

Dat werken aan een gezonde bodem geen vaag verhaal is, bewijst aardbeiplantenvermeerderaar Jos Goossens uit Ens. Met behulp van compost en langzaamwerkende meststoffen bespaart hij 50 procent op mineralen, gebruikt hij minder gewasbeschermingsmiddelen en oogst hij een betere kwaliteit. „Ik was op de automatische piloot bezig. Nu is telen weer leuk.“ ▶

„Het ging niet meer”, zegt Jos Goossens, zittend aan de tuintafel naast zijn bedrijf Flevoplant in Ens. In 2004 begonnen bij hem de alarmbellen te rinkelen, toen de opbrengst en kwaliteit van zijn gewassen zienderogen achteruit gingen. „Ik had het gevoel continu achter de feiten aan te lopen. Steeds vaker moest ik corrigeren met water en meststoffen, terwijl het gewas maar niet wilde groeien.” Hij besloot er een bodemdeskundige bij te halen, Sjoerd Smits van tuinbouwadviesbureau Hortinova. Die had de hoofdoorzaak al snel boven tafel. Het gehalte organische stof van de bodem bleek op veel plekken te laag. Op sommige percelen werd slechts een half procent organische stof gevonden. Ook was er nauwelijks bodemleven te vinden. Goossens: „Dat was schrikken. Vooral om te merken dat ik dat zelf niet in de gaten heb gehad. Het was bijna een automatisme geworden om na een flinke regenbui de kunstmeststrooier erachter te hangen om weer een overbemesting te geven. Dat was niet meer dan symptoombestrijding.”

Compost

Na proeven met compost, verrijkt met bodemleven, was hij helemaal overtuigd. „De banen waar de meststrooier had gereden, zag je terug. De planten stonden er mooier bij.” In de jaren erna voerde hij op zijn eigen percelen maximaal compost aan; rond de zestig kubieke meter per hectare per jaar. Even twijfelde hij nog. „Het eerste jaar denk je: is dit het? Dan zie je vooral de factuur van de compostleverancier. Maar al snel kon ik merken dat het gewas veel regelmatigier ging groeien. Er kwam duidelijk een buffer terug in de bodem. En dat betekende dat ik ook terug kon in mijn water- en mestgiften. Toen was de knop bij mij helemaal om.”

Anders bemesten

De goede resultaten maakten dat Goossens meer wilde weten over de relatie tussen bodem en plant. „Pas als je je erin verdiept, merk je hoeveel kennis er verloren is gegaan. We zijn vergeten om vanuit de plant te denken. En ook veel adviseurs zitten vast in schema's voor bemesting en gewasbescherming. Terwijl je zoveel aan de plant zelf kunt overlaten.” De bemesting pakt Goossens tegenwoordig heel anders aan. Aan de start van de teelt is hij veel schraler gaan bemesten. „Laat de plant eerst zelf maar wortels maken om naar voedingsstoffen te zoeken. Een hoge startgift stikstof zorgt voor een veel te zout milieu, waarin de

wortels zich helemaal niet thuis voelen.” Van standaard NPK-mixen is de aardbeiplantenvermeerderaar overgestapt op langzaamwerkende meststoffen, die zijn verrijkt met magnesium. „Door de hoge pH van de grond rond Ens zijn veel sporenelementen slecht opneembaar. Eigenlijk leed het gewas aan magnesiumgebrek. Dat lossen we op deze manier op.” Bijmesten doet hij enkel nog op basis van plantsapmetingen in oud en nieuw blad. Het resultaat van de nieuwe aanpak is dat Goossens zijn stikstofgift ten opzichte van 2004 heeft gehalveerd. Fosfaat strooit hij alleen nog maar op percelen met een lage bodemvoorraad. Kali strooit hij helemaal niet meer. Dat element komt voldoende met de compost mee. En doordat hij minder stikstof en fosfaat aanvoert, blijft er in de mineralenboekhouding meer ruimte over om compost aan te voeren. Zo versterkt het systeem zichzelf.

De kwaliteit van de planten is merkbaar beter. Zij hebben een sterker wortelgestel en hebben minder snel last van ziekten. Harde cijfers heeft hij niet, maar Goossens schat dat hij twintig procent minder gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, vooral fungiciden. Afnemers merken de kwaliteitsverbetering ook. Zij zien dat de planten door hun sterke wortelpruij beter weggroeien. De grote wortelmassa heeft voor Goossens een keerzijde. „Eerder rooiden we zes, soms zeven hectare op een dag. Nu halen we op een goede dag nog maar vier hectare. Ook hebben we vanwege het grotere plantvolume meer kisten nodig voor opslag.”

Huurland

Nu zijn eigen land op orde is, wil Goossens ook een oplossing voor huurland. Want daar groeien zijn meeste aardbeiplanten. Opgeteld maakt hij gebruik van een grondpool die ongeveer 1.500 hectare beslaat. Over de percelen die door veel verschillende telers gebruikt worden, maakt hij zich het meeste zorgen. Goossens: „Niemand voelt zich verantwoordelijk voor de bodemvruchtbaarheid. Compost opbrengen voelt toch een beetje alsof je dat voor de buurman doet. Ik was daarom aan het experimenteren met rijntoepassing. Maar dat is de oplossing niet. Je moet die buffer opbouwen. Vandaar dat me er veel aan gelegen is om hier met elkaar afspraken over te maken. Bijvoorbeeld door af te spreken dat alle gebruikers van een perceel een minimale hoeveelheid compost aanvoeren.” Goossens heeft via een provinciaal project subsidie weten te krijgen om met een groep van veertien

bedrijven die gebruik maken van elkaars grond, samen te werken aan bodemverbetering. Het gaat om een club van akkerbouwers, tuinders, veehouders en bloembollentelers. De groep is enthousiast. De vraag is echter of het straks zonder die subsidie ook nog lukt. „Ik hoop het wel”, zegt Goossens. „Ons project loopt al een aantal jaren en telers merken het verschil. Ook de veehouders, die grondeigenaar zijn, raken meer en meer overtuigd van de noodzaak om aan de kwaliteit van de bodem te werken. Goede grond komt namelijk ook terug in de vorm van voederwaarde en de gezondheid van het vee.”

Vreemde grond

Inmiddels speelt Flevoplant ook een sleutelrol in een landelijk project rond bodemverbetering, dat valt onder de regeling Praktijknetwerken van het Ministerie van EL&I. Flevoplant is de hoofdaanvrager. Groepen boeren ontvangen via deze regeling subsidie, maar leggen ook zelf geld in. Op drie andere plaatsen in Nederland gaan groepen telers op een vergelijkbare manier aan de slag als de telers in de Noordoostpolder; in Noord Holland, Limburg en Drenthe. Om van elkaar te leren is er grond vanuit de verschillende provincies naar het bedrijf van Flevoplant gebracht, waar het in een bakkenproef verschillende behandelingen heeft gekregen. Het gaat om een opstelling van aangepaste witloftrekbakken, waarin Goossens eerder al het effect van (verrijkte) compost en verschillende bemestingsregimes op zijn eigen grond heeft vergeleken. „Het is veel werk, maar heel leerzaam. Ik vind het nu ook weer mooi om te zien. De grond in Drenthe is heel anders dan hier. Daar zit op zich genoeg organische stof in de bodem, maar er zit nauwelijks leven in. Daar heb je verse aanvoer van organisch materiaal voor nodig.” Goossens is er inmiddels van overtuigd dat goede compost het belangrijkste wapen is om de grond snel weer op peil te krijgen. „Maar die moet je wel zoeken. Tachtig procent van wat er aangeboden wordt is troep. Goede compost stinkt niet, is goed uitgerijpt en voelt rul aan. Het kost wat maar het betaalt zich dubbel en dwars terug.” Toch is compost niet het hele verhaal. Geprikkeld door de resultaten, wil Goossens nog veel meer weten van bodem-plantrelaties. „Aanvoeren van organische stof is de eerste stap. Daarna begint het fine-tunen tijdens de groei. Daar valt nog veel te winnen. Ik ben iemand die een uitdaging moet hebben. Zes jaar geleden deed ik mijn werk op de automatische piloot. De lol ging er een beetje van af. Nu heb ik weer plezier in mijn vak.” ■

Jos Goossens: „Tachtig procent van de compost is troep. Goede compost stinkt niet, is goed uitgerijpt en voelt rul aan.”

Flevoplant in het kort

Jos Goossens is met zijn bedrijf Flevoplant een van de grootste vermeerderaars van aardbeiplanten in Nederland. Het bedrijf telt drie teeltlocaties: Nederland, Polen en Oekraïne, met een opgeteld areaal van tweehonderd hectare. De hoofdlocatie van het bedrijf is in Ens in de Noordoostpolder. Hier groeit ongeveer honderd hectare. De meeste grond wordt gehuurd in de omgeving. De lichte grond is arm aan organische stof. Percentages lopen uiteen van 0,5 tot 2 procent. Intensief grondgebruik en de hoge pH zorgen ervoor dat de organische stof snel wordt afgebroken.